7. 12. 2011

ID: 79202

Vylučovací žaloba

Přiměřená aplikace ustanovení obchodního zákoníku je u smlouvy ve smyslu § 27a ZKV namístě nejen ve smyslu ustanovení § 476 a násl. obch. zák. (o smlouvě o prodeji podniku), nýbrž i v tom, že „věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování úpadcova podniku“, jsou při zpeněžení jednou smlouvou pokládány (stejně jako při prodeji podniku) za věc hromadnou (§ 5 odst. 2 věta první obch. zák.). Tomu též odpovídá, že je-li vylučovací žalobou požadováno vyloučení takové hromadné věci ze soupisu majetku konkursní podstaty, lze při úvaze o jen částečném vyhovění vylučovací žalobě, respektive při úvaze o jejím částečném zamítnutí, pracovat jen s pojmy, které se pojí jen s částmi věci hromadné. Jinak řečeno, je-li podnik věcí hromadnou, pak žalobě o jeho vyloučení ze soupisu majetku konkursní podstaty lze zčásti vyhovět (respektive ji lze zčásti zamítnout) jen ohledně „části podniku“, tak jak je chápána ustanovením § 487 obch. zák. Totéž platí (s přihlédnutím k zásadě „přiměřeného užití“) pro „věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování úpadcova podniku“, převáděné jednou smlouvou dle § 27a ZKV.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2323/2007, ze dne 31.8.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce D., s. r. o., se sídlem v O. nad L., zastoupeného JUDr. M. B., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému Mgr. P. S., advokátu, jako správci konkursní podstaty úpadce V. B. a. s., zastoupenému Mgr. MUDr. Z.K., advokátem, se sídlem v P., o vyloučení majetku ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 42 Cm 80/2005, za účasti Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové, se sídlem v Hradci Králové, Zieglerova 189, PSČ 500 39, jakož i za účasti A. s. r. o., se sídlem v B., zastoupené Mgr. J. K., advokátem, se sídlem v P., jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalobce, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2006, č. j. 8 Cmo 94/2006-1152, tak, že dovolání se odmítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2006, č. j. 8 Cmo 94/2006-1152, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. ledna 2006, č. j. 42 Cm 80/2005-1079, v bodě II. výroku. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání zamítá.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 4. ledna 2006, č. j. 42 Cm 80/2005-1079, zamítl Krajský soud v Hradci Králové žalobu, kterou se žalobce (D., s. r. o.) domáhal vůči žalovanému (Ing. Dr. V. H., jako tehdejšímu správci konkursní podstaty úpadce V. B. a. s.) vyloučení podniku V.B. (dále též jen „podnik“) jako souboru hmotných a nehmotných složek podnikání podle specifikace sestávající z nemovitostí uvedených v příloze č. 1 rozsudku, nehmotného majetku uvedeného v příloze č. 2 rozsudku, dlouhodobého hmotného majetku uvedeného v příloze č. 3 rozsudku (vyjma položek uvedených v bodě III. výroku rozsudku), drobného dlouhodobého hmotného majetku uvedeného v příloze č. 4 rozsudku, zásob uvedených v příloze č. 5 rozsudku, pohledávek uvedených v příloze č. 6 rozsudku a peněžních prostředků uvedených v příloze č. 7 rozsudku (bod I. výroku), dále zamítl žalobu ohledně požadavku na vyloučení ve výroku specifikovaných věcí - dále též jen „stroje“ (bod II. výroku), vyloučil ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce fax Canon B840, tiskárnu HP Color Laser JET 2820 a 9 kusů sestav počítačů (bod III. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod IV. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Žalovaný v rámci zpeněžování majetku konkursní podstaty úpadce uzavřel (jako prodávající) se žalobcem (jako kupujícím) smlouvu o prodeji podniku datovanou 2. června 2005 (dále též jen „smlouva o prodeji podniku“), kterou žalobci prodal soubor věcí práv a jiných majetkových hodnot sloužících k provozování podniku úpadce za kupní cenu ve výši 20 miliónů Kč. Předmět smlouvy o prodeji podniku byl specifikován v jejím článku 2 a odkazem na připojené přílohy. Podle článku 2.9 smlouvy o prodeji podniku kupující smlouvou nenabýval závazky podniku ani vlastnické právo k zásobám, materiálům, výrobkům, zboží a nedokončené výrobě.

2/ Smlouva o prodeji podniku pak ve spojení s právní mocí usnesení ze dne 30. května 2005, č. j. 43 K 21/2004-790, jímž konkursní soud vyslovil souhlas s prodejem, nabyla účinnosti dnem jejího podpisu.

3/ Před podpisem smlouvy o prodeji podniku zaplatil žalobce na částečnou úhradu kupní ceny 1 milión Kč, s tím, že zbývající část kupní ceny měla být zaplacena na bankovní účet prodávajícího do 90 dnů od účinnosti smlouvy. Žalobce dále dne 10. června 2005 zaplatil na úhradu kupní ceny částku 2 milióny Kč.

4/ Podle článku 7 smlouvy o prodeji podniku mělo proběhnout postupné předávání a přebírání majetku, s tím, že o převzetí se sepíše zápis, který podepíší obě strany. Článek 7.3 smlouvy o prodeji podniku pak upravoval mechanismy pro případ zjištění faktických či právních vad předmětu prodeje.

5/ Dopisem ze dne 22. srpna 2005 vyzval žalobce žalovaného k protokolárnímu předání podniku.

6/ O vadách, zjištěných při faktickém převzetí podniku, jež měly spočívat v nesrovnalostech ohledně existence některých předávaných pohledávek a v tom, že v podniku nebyly dohledány některé stroje a zařízení, žalobce podle výpovědi svého jednatele žalovaného neinformoval, s tím, že je chtěl vytknout v souvislosti s protokolárním předáním podniku.

7/ Podáním datovaným 30. srpna 2005, adresovaným žalovanému, označeným „započtení vzájemných pohledávek“, žalobce provedl úkon směřující k započtení svých tvrzených pohledávek v celkové výši 7.138.495,90 Kč proti pohledávce žalovaného na doplatek kupní ceny ze smlouvy o prodeji podniku. Mělo jít o žalobcovu pohledávku za podstatou ve výši 2.697.583,10 Kč, o pohledávku za podstatou náležející společnosti R. (dále též jen „společnost R“) a postoupenou žalobci smlouvou ze dne 30. srpna 2005 ve výši 842.772,80 Kč, o pohledávku ve výši 1.138.632,- Kč odpovídající částce, kterou měl žalobce zaplatit za žalovaného k uspokojení mzdových nároků zaměstnanců úpadce a o žalobcovu pohledávku z titulu práva na oddělené uspokojení ve výši 2.459.558,- Kč.

8/ Žalobce složil na depozitní účet konkursního soudu dne 31. srpna 2005 částky 8.908.219,- Kč a 592.185,10 Kč.

9/ Žalovaný sdělil žalobci podáním datovaným 6. září 2005, že zápočet byl proveden v rozporu se zákonem a že složení části kupní ceny nelze pokládat za zaplacení kupní ceny a určil žalobci dodatečnou lhůtu k zaplacení kupní ceny do 12. září 2005.

10/ Podáním datovaným 12. září 2005, doručeným žalobci 16. září 2005, žalovaný odstoupil od smlouvy o prodeji podniku, s tím, že nedošlo k úhradě kupní ceny.

11/ Dne 7. října 2005 sepsal žalovaný podnik úpadce zpět do konkursní podstaty úpadce a 7. prosince 2005 soupis doplnil o náležitosti uvedené v § 18a odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“).

12/ Žalobce dne 1. června 2005 rozhodl o vytvoření 3 organizačních složek podniku a smlouvou ze

dne 1. června 2005 (a posléze smlouvou téhož obsahu ze dne 2. června 2005) prodal část podniku (organizační složku „služby V.“) vedlejšímu účastníku řízení na straně žalobce (A. s. r. o.).

13/ Pozdější úpadce (jako prodávající) uzavřel se společností R (jako kupujícím) dne 6. května 2004 kupní smlouvu, jejímž předmětem byl prodej strojů uvedených v bodě II. výroku rozsudku za kupní cenu 993.170,- Kč, zvýšenou o 19 % daň z přidané hodnoty.

14/ Daňovými doklady č. 24349 a č. 24330 vyúčtovala společnost R žalobci cenu prodávaných strojů. Podle předávacího protokolu ze dne 1. září 2005 předala společnost R předmětné stroje žalobci.

15/ Žalobce uzavřel dne 17. května 2005 se žalovaným dohodu o narovnání (dále též jen „dohoda o narovnání“), jejíž článek II/2 odst. 2 je ujednáním o kupní smlouvě, kterou žalovaný prodal žalobci zásoby vytvořené před prohlášením konkursu na majetek úpadce, označené v příloze č. 2 dohody o narovnání a zásoby vytvořené po prohlášení konkursu na majetek úpadce, označené v příloze č. 3 dohody o narovnání, za sjednanou kupní cenu 17.641.622,- Kč. Účinnost dohody byla podmíněna souhlasem konkursního soudu, jenž byl udělen usnesením ze dne 27. května 2005, č. j. 43 K 21/2004-789.

16/ Ing. S. je od 7. července 2003 jediným jednatelem a většinovým společníkem (83% obchodní podíl) ve společnosti R a jediným jednatelem a společníkem žalobce.

Na tomto základě pak soud - vycházeje z ustanovení § 6, § 18, § 19 odst. 2, § 27 a § 27a ZKV - dospěl ohledně zamítavých výroků o věci samé k následujícím právním závěrům:

I. K vyloučení podniku (včetně zásob).

Podnik a zásoby nabyl žalobce za trvání konkursu vedeného na majetek úpadce dvěma různými smlouvami (smlouvou o prodeji podniku a dohodou o narovnání) uzavřenými se správcem konkursní podstaty v rámci zpeněžování majetku tvořícího konkursní podstatu, postupem dle § 27 a § 27a ZKV.

Předpokladem uzavření smluv bylo, že podnik a zásoby byly sepsány do konkursní podstaty v souladu se zákonem a že správce konkursní podstaty byl oprávněn je v rámci konkursního řízení zpeněžit. V důsledku zpeněžení byla tato část konkursní podstaty přeměněna na peníze, avšak nedošlo k vyloučení z konkursní podstaty tak, jak s tímto pojmem zachází zákon o konkursu a vyrovnání, uvedl soud. Oznámení správce konkursní podstaty o tom, že zásoby a podnik znovu sepisuje do konkursní podstaty a následné upřesnění soupisu podstaty tak, aby vyhovovalo požadavkům ustanovení § 18a odst. 1 ZKV, proto není ničím jiným, než deklarací názoru správce konkursní podstaty, že ke zpeněžení nedošlo. Domnívá-li se žalobce, že se v rámci zpeněžování konkursní podstaty stal vlastníkem podniku a zásob, nepřísluší mu obrana postupem podle § 19 odst. 2 ZKV, ale postupem dle obecných předpisů, tedy např. žalobou vindikační.

Výše uvedený závěr je jen jedním z důvodů pro zamítnutí vylučovací žaloby (uvádí se v rozsudku). Soud totiž dospěl k závěru, že smluvní ujednání, tak jak jsou zformulována, nezakládají povinnost správce konkursní podstaty jako prodávajícího protokolárně předat podnik žalobci. Žalovaný se tak nedostal do prodlení se splněním svých smluvních povinností. Oproti tomu žalobce se ocitl v prodlení se splněním povinnosti zaplatit ve lhůtě kupní cenu.

Ustanovení § 14 odst. 1 písm. i/ ZKV vylučuje možnost, aby kupující v konkursu, který je zároveň konkursním věřitelem, provedl místo úhrady kupní ceny jednostranný zápočet a k tomu použil své a od jiných věřitelů nabyté pohledávky za podstatou či dokonce pohledávky z titulu práva na oddělené uspokojení. Soud se proto ani nezabýval existencí pohledávek, které žalobce uplatnil k započtení (a které správce konkursní podstaty popíral). Okolnost, že v jiných případech, např. v souvislosti s uzavřením dohody o narovnání, strany provedly zápočet pohledávek vzájemnou dohodou, nemůže

(coby nepřípustná praxe) ničeho změnit na rozhodnutí soudu v této věci.

Žalobce sice složil část kupní ceny na účet soudu, avšak nepodal návrh na zahájení řízení dle ustanovení § 185a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), takže tím nedošlo ke splnění závazku.

Jelikož žalobce nedoplatil kupní cenu ani v dodatečně stanovené lhůtě, postupoval žalovaný po právu, když v souladu se smluvním ujednáním uvedeným v článku 9.2 smlouvy o prodeji podniku od této smlouvy odstoupil dle § 344 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Podle ustanovení § 349 odst. 1 obch. zák. tak smlouva o prodeji podniku zanikla 16. září 2005, kdy byl projev vůle směřující k odstoupení doručen žalobci. Odstoupením zanikla všechna práva a povinnosti stran ze smlouvy ve smyslu § 351 odst. 1 obch. zák. a na podnik je tedy nutno pohlížet tak, jako by ke zpeněžení nedošlo, uzavřel soud.

Ačkoli žalobce tvrdí, že zásoby nekupoval coby součást podniku, přesto se jejich samostatného vyloučení (nebo správně vydání) z konkursní podstaty nedomáhá. Nebyly-li zásoby vymezeny samostatně jako předmět řízení, nemůže být o nich v tomto řízení samostatně rozhodováno.

II. K vyloučení strojů.

Požadavek na vyloučení strojů byl - na rozdíl od zásob - uplatněn samostatně, uvedl soud.

Vylučovací žalobě však lze vyhovět, jen jestliže osoba, která se vyloučení domáhá, prokázala nejen to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení věci do soupisu, svědčí jí; potud soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2002, sp. zn. 29 Cdo 2086/2000 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 27/2003“, který je /stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže a vydaná v době od 1. ledna 2001/ veřejnosti dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Uvedenou podmínku pak soud neměl za splněnu, maje za to, že žalobce neprokázal nabytí vlastnického práva ke strojům od společnosti R. Obě společnosti pokládal soud za jednající ve shodě ve smyslu ustanovení § 66b obch. zák., s tím, že podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák., ve spojení s ustanovením § 135 odst. 2 obch. zák., ve znění platném k 1. září 2004, musela být hodnota strojů stanovena na základě znaleckého posudku znalce jmenovaného soudem. Přitom soudu nebyla předložena ani kupní smlouva, natož znalecký posudek. Žalobce tak neprokázal platný nabývací titul.

K odvolání žalobce a vedlejšího účastníka Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích v bodech I., II. a IV. (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud - vycházeje z téhož skutkového rámce jako soud prvního stupně - učinil o věci následující závěry:

I. K vyloučení podniku (včetně zásob).

Odvolací soud přitakal soudu prvního stupně v závěru, že žalovaný platně odstoupil od smlouvy o prodeji podniku. K tomu uvedl, že soud prvního stupně vycházel z článku 3 smlouvy o prodeji podniku, podle něhož byla splatnost kupní ceny sjednané částkou 20 miliónů Kč určena tak, že došlo k započtení již zaplacené kauce ve výši 1 miliónu Kč a zbývajících 19 miliónů Kč mělo být zaplaceno do 90 dnů od účinnosti smlouvy na účet žalovaného. Účastníci smlouvy o prodeji podniku tedy nevázali splatnost kupní ceny na podpis protokolu o předání a převzetí podniku a žalobcovy námitky jsou v tomto ohledu nedůvodné. V článku 9 smlouvy o prodeji podniku si strany dohodly, že žalovaný

je oprávněn odstoupit od smlouvy, bude-li žalobce v prodlení s úhradou doplatku kupní ceny a tato skutečnost také nastala, pokračoval odvolací soud.

Žalobce zaplatil část kupní ceny (2 milióny Kč) hotově 10. června 2005 a část kupní ceny se dále pokoušel zaplatit formou zápočtů, ačkoli ustanovení § 14 odst. 1 písm. i/ ZKV takový postup vylučuje. Část kupní ceny složil žalobce na účet soudu, aniž podal návrh dle ustanovení § 185a o. s. ř. (tyto prostředky složil žalobce podle § 352 o. s. ř.), takže ani tímto způsobem nedošlo k zaplacení kupní ceny.

Na tomto základě odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně nepochybil, došel-li k závěru, že žalobce se dostal do prodlení s placením kupní ceny a že žalovaný z tohoto důvodu odstoupil od smlouvy o prodeji podniku přípisem z 12. září 2005, doručeným žalobci 16. září 2005.

S odkazem na ustanovení § 351 odst. 1 a 2 obch. zák. z toho odvolací soud dovodil, že podnik V. B. přešel zpět do majetkové sféry úpadce a tedy do dispozice žalovaného. Žaloba o vyloučení podniku tudíž byla správně zamítnuta, poněvadž žalobce již nebyl vlastníkem podniku a nebyla tak splněna základní podmínka pro úspěšnost takové žaloby.
„Pro úplnost“ odvolací soud dodal, že se neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že žalobce měl podat vindikační žalobu; podnik se totiž stal opět součástí majetku konkursní podstaty úpadce a vyloučit jej z této konkursní podstaty lze pouze postupem podle ustanovení § 18 odst. 3 a § 19 odst. 2 ZKV.

Ohledně žalobcovy námitky, podle které soud prvního stupně nevyloučil z konkursní podstaty úpadce zásoby specifikované v příloze č. 5 žaloby, ačkoli podle tohoto soudu žalobce pravdivě tvrdil, že zásoby nebyly součástí podniku, odvolací soud souhlasil s názorem soudu prvního stupně, že žalobce se vyloučení zásob samostatně nedomáhal. Odvolací soud poukázal na to, že žalobce v průběhu řízení několikrát upravoval tzv. petit žaloby (žalobní návrh) a soud prvního stupně usneseními změnu žaloby připouštěl. Výroky rozsudku (soudu prvního stupně) pak korespondují s poslední změnou petitu žaloby, připuštěnou usnesením soudu prvního stupně ze dne 22. prosince 2005. Petit žaloby neobsahuje samostatný návrh na vyloučení zásob z konkursní podstaty úpadce a soud prvního stupně proto nepochybil, pokud o vyloučení zásob samostatně nerozhodl.

V reakci na obsah odvolání vedlejšího účastníka odvolací soud dodal, že soud prvního stupně nepochybil ani tím, že se nezabýval právním hodnocením skutečnosti, že žalobce na vedlejšího účastníka převedl část podniku. Takové hodnocení by podle odvolacího soudu překračovalo rámec projednávané věci, který je dán žalobcem vymezeným petitem žaloby.

II. K vyloučení strojů.

K zamítavému výroku rozsudku soudu prvního stupně ohledně věcí (strojů), jež měl žalobce (dle svého tvrzení) nabýt koupí od společnosti R, která věci koupila před prohlášením konkursu od úpadce, odvolací soud uvedl, že osoba, která se domáhá vyloučení věci z konkursní podstaty, může být úspěšná pouze tehdy, prokáže-li, že právo, které vylučuje zařazení věci do konkursní podstaty, svědčí jí. Bylo tedy na žalobci, aby prokázal, že je vlastníkem strojů, jejichž vyloučení se domáhá. Takový důkaz se však žalobci nezdařil, protože neprokázal, že stroje nabyl od společnosti R kupní smlouvou.

Faktury a předávací protokol uzavření takové kupní smlouvy neprokazují a při koncentraci řízení před soudem prvního stupně, v jejímž rámci žalobce i přes řádné poučení jiné důkazy nenavrhl, již další dokazování není možné. Soud prvního stupně proto podle odvolacího soudu nepochybil, jestliže žalobu zamítl i v této části.

Odvolací soud doplnil, že vzhledem k zaujatému právnímu názoru se dále nezabýval správností závěru soudu prvního stupně vycházejícího z ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák., ve spojení s ustanovením § 135 odst. 2 obch. zák. „Na okraj“ však uvedl, že v této části je rozsudek nepřezkoumatelný; postrádá totiž odůvodnění vypracované v souladu s ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř., když není zřejmé, na základě jakého dokazování soud prvního stupně k tomuto závěru dospěl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolacímu soudu dovolatel vytýká, že se dostatečně nevypořádal s právními otázkami, jimž dovolatel přisuzuje zásadní právní význam a které v dovolání formuluje následovně:

1/ Je možné v případě prodlení prodávajícího s předáním podniku využít ustanovení § 325 a § 326 obch. zák. a plnění (úhradu zbývající části kupní ceny) odepřít až do doby, než bude poskytnuto nebo dodatečně zajištěno plnění druhé strany (řádné předání všech složek podniku), při současném dostatečném deklarování připravenosti a schopnosti zaplatit kupní cenu?

2/ Je dostatečným důkazem o uzavření kupní smlouvy doklad o tom, že zboží bylo převzato, faktura „a že byla zaplacena dohodnutá kupní cena, a že existenci platné smlouvy potvrdil jak prodávající, tak kupující“?

3/ Je-li žalováno o vyloučení věcí z konkursní podstaty jako součást podniku více jednotlivě specifikovaných položek oddělených od ostatních, může o nich (v tomto případě o zásobách) soud rozhodnout samostatně (jako to udělal soud prvního stupně ohledně vyloučení počítačů z podniku), „nebo je to u zásob zcela vyloučeno“?

4/ Je povinností soudu (pokud má na věc odlišný právní názor než účastník a jeho rozhodnutí ve věci může ve svém důsledku odejmout „žalobci“ možnost domáhat se svého práva) poučit o svém právním názoru účastníka?

5/ Může soud ve sporu vyvolaném konkursem rozhodnout bez provedení důkazu konkursním spisem, ačkoli je takový důkaz účastníkem navrhován?

6/ Je smlouva o prodeji podniku platná, a v případě že není, dá se platně odstoupit od neplatné smlouvy?

K jednotlivým (výše reprodukovaným) otázkám pak dovolatel připíná následující argumentaci:

Ad 1/
Ve smlouvě o prodeji podniku bylo mimo jiné dohodnuto, že prodávající a kupující provedou ve lhůtě deseti dnů ode dne účinnosti smlouvy postupné předání a přebírání převáděného majetku, a to včetně veškeré právní a technické dokumentace.

Správce konkursní podstaty sice umožnil dovolateli přístup do části areálu podniku, avšak k řádnému předání nedošlo, ani dojít nemohlo. Řada deklarovaných položek totiž v podniku nebyla. Žalovaný nepřevedl věci nezbytné pro provoz podniku, jako např. řadu pohledávek, které měly být součástí podniku (ve smlouvě deklaroval správce konkursní podstaty pohledávky ve výši 11 miliónů Kč, ve skutečnosti však pohledávky ve výši 9 miliónů Kč neexistovaly /některé byly postoupeny před prodejem podniku např. Živnostenské bance a. s., některé již byly uhrazeny a některé neexistovaly vůbec/). Podobně tomu bylo u chybějících strojů; žalovaný rovněž nepřevedl úpadcovy účty, k nimž dovolatel nezískal podpisové právo, ani telefonní linky.

O převzetí má být sepsán zápis podepsaný oběma smluvními stranami (§ 483 obch. zák.). Předání podniku, respektive věcí, ale také předání smluv a veškeré písemné dokumentace, která je součástí prodávaného podniku, je významnou právní skutečností, se zásadním významem pro naplnění smlouvy o prodeji podniku. Předání má podstatné důsledky např. pro přechod „nebezpečí na věcech“, i pro případné uplatnění odpovědnosti za vady (§ 483 - § 486 obch. zák.).

Podle ustanovení § 325 a § 326 obch. zák. odepřel dovolatel své plnění (doplacení kupní ceny) do doby, než i druhá smluvní strana (správce konkursní podstaty) splní svůj závazek řádně předat podnik.

Dovolatel též deklaroval připravenost splnit svůj peněžitý závazek a zaplatit doplatek kupní ceny za podnik složením doplatku kupní ceny do soudní úschovy dle § 352 o. s. ř.; soudní úschovou nehradil kupní cenu nebo její část, nýbrž jen deklaroval připravenost splnit svůj závazek poté, co jej splní i druhá smluvní strana. Celkově deklaroval připravenost ve dvojnásobné výši, než bylo zapotřebí pro zaplacení kupní ceny. Hovoří-li odvolací soud o úschově dle § 185a o. s. ř., nemá to podle dovolatele žádnou souvislost se žalobou.

Soudům obou stupňů dovolatel vytýká, že se nijak nevypořádaly s jeho námitkou, že žalovaný byl v prodlení a nemohl proto od smlouvy odstoupit. Možnost odepřít plnění v případě prodlení prodávajícího má dovolatel za zásadní okolnost celého sporu.

Ad 2/

Dovolatel kritizuje závěr odvolacího soudu, že neprokázal vlastnictví ke strojům. Uvádí, že tyto věci nabyl od společnosti R kupní smlouvou uzavřenou podle obchodního zákoníku, která nemusí mít písemnou formu. Míní, že prokázal, že mu prodávající věci předal a že obchod byl vyúčtován. Z kontextu předávacího protokolu je podle něj zřejmé, že šlo o předání v souvislosti s kupní smlouvou. Existenci kupní smlouvy tak má - na rozdíl od odvolacího soudu - za bezpečně prokázanou.

Ad 3/ až 5/

K zásobám dovolatel vysvětluje, že správce konkursní podstaty uvedl do soupisu konkursní podstaty, že zásoby, materiál a nedokončenou výrobu zařazuje jako součt podniku. Požadoval-li dovolatel vyloučení celého podniku, pak automaticky požadoval i vyloučení zásob. Dovolatel poukazuje na to, že i tak zásoby specifikoval v samostatném „podbodu“ žaloby. Míní též že samostatnému podání žaloby o vyloučení zásob by bránila překážka věci zahájené, dodávaje, že vyloučením podniku by došlo i k vyloučení jednotlivých věcí (tedy i zásob), které jsou v soupisu konkursní podstaty uvedeny jako součást podniku. Dovolatel pak nesdílí názor, že by o jednotlivých „podbodech“ žaloby nemohlo být samostatně rozhodnuto.

Postoj odvolacího soudu má dovolatel za rozporný, s tím, že ten sice tvrdí, že rozhodnout o „petitu“ lze jen jako o celku, avšak současně potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, který o navrhovaném „petitu“ jako celku nerozhodl (vyloučil počítače a zařízení uvedené v bodu III. výroku).

Dovolatel v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005 (jde o rozsudek) co do závěrů o předvídatelnosti rozhodnutí, s tím, že soud měl účastníkům zpřístupnit svou právní kvalifikaci skutku. Ve vztahu k závěrům označeného rozhodnutí o neprovedených důkazních návrzích pak dovolatel uvádí, že navrhoval důkaz konkursním spisem, který nebyl proveden, ač jde o klíčový důkaz.

Dovolatel dovolání následně doplnil podáními ze 4. října 2007, 11. února 2009 a 15. června 2011. V prvním doplnění dovolání tvrdí, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spočívající v tom, že odvolací soud označil při odvolacím jednání vedlejšího

účastníka jako žalovaného. Ve druhém doplnění dovolání pak s poukazem na obsah usnesení konkursního soudu ze dne 30. května 2005 dovozuje, že smlouva o prodeji podniku je neplatná (byla uzavřena bez odpovídajícího souhlasu konkursního soudu), když konkursní soud udělil souhlas k prodeji podniku a nikoli k prodeji toho, co bylo předmětem smlouvy o prodeji podniku. Ve třetím doplnění dovolání pak s odkazem na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 1599/2008, dovozuje, že správce konkursní podstaty nebyl oprávněn sepsat podnik, aniž by vrátil dovolatelem zaplacenou část kupní ceny (3 milióny Kč).

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007). Srov. k tomu též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, uveřejněného pod číslem 41/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Úvodem Nejvyšší soud poznamenává, že při úvaze o přípustnosti dovolání (a o mezích následného dovolacího přezkumu) nepřihlížel jako k právně bezcenné k argumentaci uplatněné dovolatelem v podáních, jimiž dovolání doplňoval. Napadené rozhodnutí, obsahující ve vztahu k dovoláním napadeným výrokům přiléhavé poučení o dovolání, bylo dovolateli (jeho zástupci s procesní plnou mocí) doručeno již 29. prosince 2006 (srov. doručenku u č. l. 1161 p. v.) a přihlédnout k argumentaci, kterou dovolatel neuplatnil ve lhůtě k podání dovolání, Nejvyššímu soudu zapovídá ustanovení § 242 odst. 4 o. s. ř.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé může být v této věci přípustné jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř., rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. se podává, že dovolací přezkum je zde předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročež způsobilým dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu, jehož obsahovým vymezením je dovolací soud vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je pak možné - z povahy věci - posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné. Naopak zde nelze účinně uplatnit námitky proti skutkovým zjištěním způsobem, který předjímá dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., stejně jako důvod podle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř., jestliže tvrzené vady procesu získání skutkových zjištění (zejména provádění a hodnocení důkazů) nezahrnují podmínku existence právní otázky zásadního významu (srov. shodně usnesení Ústavního soudu ze dne 7. března 2006, sp. zn. III. ÚS 10/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2006, pod číslem 130).

Výše uvedené omezení je ve vztahu k dovolacímu důvodu obsaženému v § 241a odst. 3 o. s. ř. dáno tím, že zákon jeho užití výslovně spojuje toliko s dovoláním přípustným podle § 237 odst. 1 písm. a/ a b/ o. s. ř., popřípadě podle obdobného užití těchto ustanovení (§ 238 a § 238a o. s. ř.).

K otázkám, pro jejichž zodpovězení dovolatel žádá připustit dovolání, uvádí Nejvyšší soud

následující:

Důvod připustit dovolání pro zodpovězení druhé otázky dovolací soud nemá, když jde o akademicky položenou otázku, ohledně které je odpověď vycházející ze zásady volného hodnocení důkazů zakotvené v ustanovení 132 o. s. ř. triviální; totiž taková, že podle okolností toho kterého případu a způsobu hodnocení dovolatelem označených důkazů nemusí takové listiny postačovat k závěru o platném nabytí vlastnického práva ke zboží na základě kupní smlouvy ve smyslu ustanovení § 409 a násl. obch. zák. V judikatuře Ústavního soudu k zásadě volného hodnocení důkazů srov. za mnohé např. nález Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96, uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu.

Z týchž příčin nemá zásadní právní význam ani odpověď na pátou otázku. Je samozřejmé, že ani ve sporu vyvolaném konkursem není potřeba provádět dokazování konkursním spisem, jsou-li pro rozhodnutí věci významné skutečnosti v řízení spolehlivě zjištěny jinak (srov. v tomto ohledu např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2001 sp. zn. 29 Cdo 2226/99, uveřejněný pod číslem R 44/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a pro řízení o vylučovací žalobě např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2007, sp. zn. 29 Odo 12/2005, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2007, pod číslem 106).

Důvod připustit dovolání pro odpověď na šestou z položených otázek pak Nejvyšší soud nemá proto, že k otázce (ne)platnosti smlouvy o prodeji podniku dovolání žádnou argumentaci neobsahuje (dovolatel naopak argumentuje i v odvolacím řízení argumentoval tím, že smlouva byla platná) a odpověď na otázku, zda lze odstoupit od neplatné smlouvy, je samozřejmá.

A konečně nevidí Nejvyšší soud důvod pro připuštění dovolání ani ohledně čtvrté otázky (ta je zjevně spojována s otázkou, zda měl soud dovolatele poučit o nutnosti rozšířit žalobu o požadavek na vyloučení nebo vydání zásob coby samostatných věcí v právním smyslu). V tomto ohledu je judikatura Nejvyššího soudu ustálena v závěru (souladném s napadeným rozhodnutím), podle kterého, je-li žalobní petit přesný, určitý a srozumitelný, není důvodem k postupu podle § 5 o. s. ř. okolnost, že žalobě nelze vyhovět proto, že nemá oporu v hmotném právu. Takové poučení by totiž bylo v rozporu s ústavně zakotveným principem rovnosti účastníků řízení, neboť soud by poskytl účastníku na úkor druhé strany sporu nikoli poučení o procesních vadách žaloby, nýbrž poučení o důvodech, pro které jí nelze vyhovět (srov. např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 1997, sp. zn. 3 Cdon 344/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 1997, pod číslem 23). Srov. k tomu ostatně shodně i nález Ústavního soudu ze dne 25. června 1997, sp. zn. I. ÚS 63/96, uveřejněný pod číslem 82/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, podle kterého je v žalobním návrhu vyjádřen závěr, jaký si žalobce vytvořil o svém hmotněprávním postavení v souvislosti s právní normou, která upravuje předmětný právní vztah. Závěr o tom, zda soud může návrhu vyhovět či ne, není výsledkem aplikace procesních předpisů, ale hmotněprávních norem. Je nutno si uvědomit, že většina ustanovení hmotného práva má své důsledky i v oblasti procesní. Hmotněprávní ustanovení by bylo zbytečné, pokud by se nemohlo v procesu uplatnit, avšak poučení o hmotném právu, i když má důsledky v procesní oblasti, je stále poučením o hmotném právu a takové poučení ustanovení § 5 o. s. ř. nepřipouští.

Nejvyšší soud však shledává dovolání přípustným (dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.) pro odpověď na první a třetí otázku, když v tomto ohledu jde otázky dovolacím soudem dosud nezodpovězené.

Z takto založené přípustnosti dovolání se podává důvod odmítnout dovolání v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodě II. výroku. (tedy ve výroku o zamítnutí vylučovací žaloby ohledně strojů). Řešení otázek, ohledně kterých bylo připuštěno dovolání, totiž nemůže mít žádný vliv na správnost dotčené části napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud tudíž dovolání v popsané části

odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř. jako nepřípustné.

Dovolatel - ač zastoupen advokátem - dovolání sice výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně vypočtených v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř., v rozsahu, v němž dovolání bylo shledáno přípustným, je však dovolací argumentace především (podle obsahu) kritikou správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, jíž je vyhrazen dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.; tímto dovolacím důvodem se Nejvyšší soud zabýval v první řadě.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nemohl být (se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Dle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně.

Ustanovení § 27 odst. 1 ZKV pak určuje, že podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot, soudním výkonem rozhodnutí nebo jejich prodejem mimo dražbu. Veřejnou dražbu věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot včetně podniku provede dražebník na návrh správce. Přitom se postupuje podle zvláštního předpisu.

Podle ustanovení § 27a ZKV se souhlasem soudu a po vyjádření věřitelského výboru může správce zpeněžit věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží provozování podniku, jednou smlouvou; jinak se pro tuto smlouvu přiměřeně použijí ustanovení obchodního zákoníku4b); z úpadce na nabyvatele přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů s výjimkou nároků vzniklých do účinnosti smlouvy. Výtěžek tohoto prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkursní podstaty a nemůže sloužit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodávaným podnikem.

Poznámka pod čarou č. 4b) pak odkazuje na § 476 a násl. obch. zák.

Dle ustanovení § 5 obch. zák. podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit (odstavec 1). Podnik je věc hromadná. Na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu. Tím není dotčena působnost zvláštních právních předpisů vztahujících se k nemovitým věcem, předmětům průmyslového a jiného duševního vlastnictví, motorovým vozidlům apod., pokud jsou součástí podniku (odstavec 2).

Podle ustanovení § 325 obch. zák., mají-li strany vzájemné závazky, může se splnění závazku druhou stranou domáhat jen ta strana, která svůj závazek již splnila nebo je připravena a schopna jej splnit současně s druhou stranou, ledaže ze smlouvy, ze zákona nebo z povahy některého závazku vyplývá něco jiného.

Dle ustanovení § 326 odst. 1 obch. zák., je-li strana povinna plnit závazek před plněním závazku druhé strany, může své plnění odepřít až do doby, kdy jí bude poskytnuto nebo dostatečně zajištěno plnění druhé strany, jestliže po uzavření smlouvy se stane zřejmým, že druhá strana nesplní svůj závazek vzhledem k nedostatku své způsobilosti poskytnout plnění nebo vzhledem k svému chování při přípravě plnění závazku.

Podle ustanovení § 483 odst. 1 obch. zák. ke dni účinnosti smlouvy je povinen prodávající předat a kupující převzít věci zahrnuté do prodeje. O převzetí se sepíše zápis podepsaný oběma stranami.

Z ustanovení § 487 obch. zák. se dále podává, že ustanovení § 477 až 486 platí i pro smlouvy, jimiž se prodává část podniku tvořící samostatnou organizační složku.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení již v době uzavření smlouvy o prodeji podniku a později nedoznala změn.

V takto ustaveném právním rámci Nejvyšší soud především pokládá za žádoucí poukázat na zvláštní úpravu zpeněžování úpadcova podniku podávající se z ustanovení § 27 odst. 1 a § 27a ZKV. Z těchto ustanovení především plyne (a to i ve spojení s odkazem na poznámku pod čarou číslo 4b/ v § 27a ZKV, týkajícím se jen přiměřeného použití ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě o prodeji podniku), že při zpeněžení věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží k provozování úpadcova podniku, jednou smlouvou, dojde pouze k převodu existujících aktiv. K přechodu závazků týkajících se podniku, jenž se prosazuje v obecné úpravě (§ 477 odst. 1 a 3 obch. zák.), nedochází (až na výslovně zmíněné - v § 27a ZKV - práva a povinnosti z pracovně právních vztahů /i to jen s výjimkou nároků vzniklých do účinnosti smlouvy/). Srov. k tomu shodně v judikatuře Nejvyššího soudu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 2003, sp. zn. 32 Odo 388/2003 a ze dne 23. listopadu 2006, sp. zn. 29 Odo 391/2005.

Pro účely zpeněžování veškerého majetku konkursní podstaty úpadce, jímž je podnikatel - právnická osoba, je nutno pojmem „podnik“ rozumět právě majetek popsaný v § 27a ZKV (což zjevně platí i pro interpretaci pojmu „podnik“ ve druhé větě § 27 odst. 1 ZKV); srov. obdobně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2009, sp. zn. 29 Cdo 1441/2007. uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2010, pod číslem 107.

Přiměřená aplikace ustanovení obchodního zákoníku je přitom u smlouvy ve smyslu § 27a ZKV namístě nejen ve smyslu ustanovení § 476 a násl. obch. zák. (o smlouvě o prodeji podniku), nýbrž i v tom, že „věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování úpadcova podniku“, jsou při zpeněžení jednou smlouvou pokládány (stejně jako při prodeji podniku podnik) za věc hromadnou (§ 5 odst. 2 věta první obch. zák.).

Tomu též odpovídá, že je-li vylučovací žalobou požadováno vyloučení takové hromadné věci ze soupisu majetku konkursní podstaty, lze při úvaze o jen částečném vyhovění vylučovací žalobě, respektive při úvaze o jejím částečném zamítnutí, pracovat jen s pojmy, které se pojí jen s částmi věci hromadné. Jinak řečeno, je-li podnik věcí hromadnou, pak žalobě o jeho vyloučení ze soupisu majetku konkursní podstaty lze zčásti vyhovět (respektive ji lze zčásti zamítnout) jen ohledně „části podniku“, tak jak je chápána ustanovením § 487 obch. zák. Totéž platí (s přihlédnutím k zásadě „přiměřeného užití“) pro „věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování úpadcova podniku“, převáděné jednou smlouvou dle § 27a ZKV.

Ostatně, jiný způsob výkladu by vedl k absurdnímu závěru, že žalobou na vyloučení „podniku“ se dovolatel domáhá něčeho, co nebylo předmětem smlouvy o prodeji podniku (tím byly „věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování úpadcova podniku“).

V dané věci obsah spisu dokládá, že soud věnoval zvláštní pozornost právě předmětu žaloby, jak byl vymezen v žalobním návrhu (tzv. petitu); srov. k tomu výzvu zformulovanou na adresu žalobce v protokolu o jednání ze dne 30. listopadu 2005 (č. l. 200-206). Žalobce konečnou podobu žalobního návrhu (petitu) na základě této výzvy zformuloval v podání z 16. prosince 2005 (č. l. 252-263), podle kterého soud prvního stupně připustil změnu žalobního „petitu“ při jednání konaném 22. prosince 2005 (srov. protokol o tomto jednání č. l. 271 až 277).

Z takto upraveného žalobního „petitu“ je zjevné, že vyloučení zásob coby samostatných věcí v právním smyslu ze soupisu konkursní podstaty úpadce se žalobce nedomáhal (údajem o nich pouze konkretizoval požadavek na vyloučení „podniku“ ve smyslu § 27a ZKV coby věci hromadné. Při takto formulovaném žalobním návrhu vskutku nepřicházelo v úvahu žalobě vyhovět jen ohledně zásob. Žaloba o vyloučení „podniku“, jehož součástí případně mají být zásoby, pak nevytváří překážku věci zahájené žalobnímu požadavku o vyloučení zásob coby samostatných věcí v právním smyslu ze soupisu konkursní podstaty úpadce (dovolatel se mýlí, usuzuje-li opak). Řečené platí i tehdy, jestliže zásoby, které nejsou součástí podniku (jelikož z něj byly v režimu právním vyděleny samostatným zpeněžením) nejsou (jako věc v právním smyslu) sepsány v konkursní podstatě; pak je sice nelze vyloučit ze soupisu (vylučovací žaloba není možná), ale lze se jich domáhat vindikační žalobou ve smyslu ustanovení § 126 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž v závěru, že nebylo možné vyhovět vylučovací žalobě jen ohledně zásob, správné.

K otázce, zda dovolatel byl v prodlení s úhradou doplatku kupní ceny, uvádí Nejvyšší soud především, že shledává správným úsudek odvolacího soudu, jenž prodlení dovolatele dovodil.

Ve vztahu k povinnosti, pro jejíž nesplnění správcem konkursní podstaty odmítal žalobce doplatit kupní cenu, Nejvyšší soud uvádí, že ustanovení § 483 odst. 1 obch. zák. sice předpokládá (stejně jako smlouva o prodeji podniku) zápis o převzetí podepsaný oběma stranami, ze skutkových zjištění soudů ovšem plyne, že sám žalobce ještě před uplynutím lhůty určené k tomuto úkonu smlouvou o prodeji podniku přijal rozhodnutí o organizačním rozčlenění podniku a část podniku převedl na třetí osobu (vedlejšího účastníka). Nehledě k tomu, jak rozhodnutí o organizačním rozčlenění podniku a okamžitý prodej jeho části jinému subjektu mohlo ovlivnit následné naplnění požadavku na sepis protokolu o převzetí podniku, je odtud zjevné, žalobce tak podstatně oslabil význam takového sepisu v porovnání s porušením jeho vlastní povinnosti doplatit sjednanou kupní cenu.

Přiléhavé jsou i závěry odvolacího soudu týkající se výkladu § 14 odst. 1 písm. i/ ZKV.

Výkladem ustanovení § 14 odst. 1 písm. i/ části věty před středníkem ZKV se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval.

Tak již v usnesení ze dne 19. září 2001, sp. zn. 29 Odo 532/2001, uveřejněném pod číslem 23/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vysvětlil (v situaci, kdy šlo o zápočet provedený konkursním věřitelem - správcem daně), že počínaje dnem prohlášení konkursu na majetek dlužníka již nelze provést započtení na majetek patřící do konkursní podstaty; není přitom rozhodné, zda se započítávané pohledávky střetly již v době před prohlášením konkursu. K témuž závěru se Nejvyšší soud přihlásil mimo jiné i v rozsudku ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 4935/2008, uveřejněném pod číslem 15/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž doplnil, že ratio legis úpravy obsažené v ustanovení § 14 odst. 1 písm. i/ ZKV tkví v tom, že vzájemné pohledávky úpadce a jeho věřitelů nejsou od prohlášení konkursu (a po dobu trvání účinků konkursu) vzájemně započitatelné, což ve svém důsledku vede k tomu, že tito věřitelé jsou povinni plnit své peněžité závazky vůči dlužníku v plném rozsahu, kdežto pohledávky, které sami mají vůči úpadci, budou uspokojitelné poměrně podle stejných pravidel, jež platí pro věřitele, kteří vzájemné pohledávky s úpadcem neměli.

V rozsudku ze dne 10. prosince 2008, sp. zn. 32 Odo 1651/2006 dále Nejvyšší soud při výkladu ustanovení § 14 odst. 1 písm. i/ ZKV dodal, že nepřípustnost započtení pohledávek na majetek (konkursní) podstaty se vztahuje na veškeré zápočty, a to bez ohledu na to, zda jde o jednostranné zápočty provedené správcem konkursní podstaty nebo druhou osobou nebo o dvoustranné zápočty. Tamtéž upozornil, že smyslem tohoto zákazu je zabránit uspokojení některých konkursních věřitelů

mimo konkurs a tím některé konkursní věřitele zvýhodnit (eventuálně znevýhodnit) a narušit tak vlastní cíl konkursu, jímž je poměrné uspokojení věřitelů z majetku (konkursní) podstaty (§ 2 odst. 3 ZKV).

A konečně, v usnesení ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 254/2009, Nejvyšší soud také doplnil, že účinky započtení provedeného (nepřípustně) v době trvání konkursu na majetek dlužníka nenastávají ani po zrušení konkursu na majetek dlužníka.

Započtení provedené dovolatelem na kupní cenu tak bylo vskutku nepřípustné, přičemž v rozsahu této částky dovolatel připravenost plnit na úhradu kupní ceny předtím, než správce konkursní podstaty odstoupil od smlouvy o prodeji podniku, ani nedoložil.

Z výše uvedeného pak plyne, že v daných skutkových souvislostech dovolatel důvod odepřít doplacení kupní ceny (aniž by se tím dostal do prodlení se splněním této povinnosti) neměl.

Pro úplnost zbývá dodat, že v rozsahu, ve kterém bylo žalobcem i vedlejším účastníkem poukazováno na to, že část podniku prodal žalobce vedlejšímu účastníku (smlouvou z 1. června 2005 respektive smlouvou z 2. června 2005), by vylučovací žaloba (ohledně této části podniku) nemohla obstát právě proto, že osobě, která se domáhá vyloučení, tedy žalobci, potud nesvědčí (tvrzené) právo vylučující zařazení příslušné části podniku do soupisu majetku konkursní podstaty (srov. důvody R 27/2003); nositelem takového práva je podle těchto tvrzení vedlejší účastník, na němž bylo domáhat se případné ochrany práva vylučovací žalobou. Jinak řečeno, závěr, že smlouva o prodeji podniku je platná a nezanikla odstoupením, by vzhledem k tvrzené smlouvě o prodeji části podniku nutně vedl k závěru, že žalobci potud nesvědčí aktivní věcná legitimace k vedení sporu.

Dovolateli se tudíž prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž bylo dovolání připuštěno.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají. K dovolatelem tvrzené vadě neprovedením důkazu konkursním spisem Nejvyšší soud odkazuje na závěry, jež k této otázce přičinil již při úvaze o přípustnosti dovolání. Vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, není ani chybné označení žalovaného v protokolu o jednání před odvolacím soudem.

Nejvyšší soud proto dovolání ve zbytku zamítl jako neopodstatněné (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejné zakázky
- Výklad právních předpisů, přepravní smlouva
- Smluvní pokuta (exkluzivně pro předplatitele)
- Zpráva o vztazích
- Zákaz konkurence

- Vypořádací podíl v bytovém družstvu (exkluzivně pro předplatitele)
- Základní kapitál
- Skladování
- Smlouva o obchodním zastoupení (exkluzivně pro předplatitele)
- Škoda a identifikace poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)